



dos. Zaur Məmmədov
"30" "V" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050405-İqtisadiyyat
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Seçmə fənn: (Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri)

Kodu: IPFS- B06

Fənn proqramı: (AREvəTN LDU-nin 01.06.2022-ci il tarixli Elmi Şurasının 4/51 sayılı əmri ilə nəşr olunmuşdur.)

Tədris ili: IV- (2025/2026). Semestr: I

Tədris yükü:Cəmi 24 saat (14 saat mühazirə, 10 saat seminar)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: iqt.e.n., dos. Əliyeva Gülbəniz Tofiq qızı

Məsləhət günləri:

E-mail ünvanı: gulbeniz_aliyeva@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Prof., i.e.d. Zəhid Fərrux Məmmədov "Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul- kredit sistemi". Dərslik, Bakı, 2012
2. M.M. Sadiqov, E.Ə. Balayeva, Ş.Ü. Həmişəyeva "Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul-kredit sistemi" Dərslik, Bakı, 2003
3. Dos. Quliyev N.R., i.e.n. Mahmudov M.M. "Beynəlxalq maliyyə münasibətləri". Bakı, 2011
4. Dos. Dr. Vidadi Zeynalov "Maliyyə böhranı və antiböhran idarəetmə siyasəti". Bakı, Azərneşr. 2012 səh 224.
5. Abbasov A.H. "Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatlar." Dərslik, Bakı, 2007

Əlavə ədəbiyyat

6. K.V.Rudiy "Xarici ölkələrin maliyyə , pul və kredit sistemi" Dərs vəsaiti, 2-ci nəşr, rus dilindən tərcümə, Bakı, 2009
7. Л.Н.Красавина "Международные валютно-кредитные и финансовые отношения". Москва, 2003
8. D.Bağırov, M. Həsənlı. Maliyyə / Dərs vəsaiti (ikinci buraxılış). Bakı: "İqtisadUniversiteti" Nəşriyyatı, 2011
9. A.A.Моисеев. "Международные финансовые организации" Москва, 2003

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən "İqtisadiyyata giriş", "Mikroiqtisadiyyat", "Makroiqtisadiyyat" və "Maliyyə" fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin məqsədi və təsviri: Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətlərinin nəzəri əsasları, müasir beynəlxalq valyuta sisteminin əsas prinsiplərinin, valyuta münasibətlərinin inkişaf qanunauyğunluqları və təşkili formalarının öyrənilməsidir. Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətlərinin əsas anlayış kateqoriya və elementlərinin təhlili, müasir şəraitdə onların inkişaf tendensiyaları və qanunauyğunluqlarına baxılması dünya valyuta bazarlarının, ssuda kapitalı bazarlarının, qiymətli kağızlar, avrobazarın fəaliyyətinin praktiki aspektlərinin, valyuta kurslarına təsir edən amillər, milli və dünya valyuta sistemlərinin əsas elementlərinin öyrənilməsi: tədiyyə balansı, onun strukturu, əsas maddələrinin tənzimlənməsi üsullarının, valyuta məhdudiyyətlərinin tətbiqinin dünya təcrübəsinin təhlili, beynəlxalq kreditlər, formaları, onların tənzimlənməsi beynəlxalq hesablaşmaların əsas formalarının, beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının fəaliyyət istiqamətlərinin öyrənilməsi, global maliyyə böhranlarının səbəb və nəticələri kimi mövzularla tələbələr bilik və məlumatlarının zənginləşdirilməsi.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr bilik 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan bilinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

-1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi 24 saat (14 saat müəhazirə, 10 saat seminar)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Mühazirə		Seminar	
		3	4	5	6
1	2	saat	tarix	saat	tarix
I Kollokvium					
1.	Mövzu: Beynəlxalq valyuta sistemi və beynəlxalq maliyyə-kredit institutlarının Plan: 1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı 2. Valyuta sistemlərinin təkamülü 3. Genuya və Bretton Vuds valyuta sistemi 4. Yamayka valyuta sistemi və valyuta münasibətləri 5. Avropa valyuta sisteminin yaranması və valyuta ittifaqı 6. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu 7. Dünya Bankı Qrupu 8. Beynəlxalq Valyuta Fondu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1;2;3]	2		2	
2.	Mövzu: Tədiyyə balansı Plan: 1. Tədiyyə balansı anlayışı 2. Tədiyyə balansının strukturu 3. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları 4. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları, 1;2; 3]	2			
3.	Mövzu: Tədiyyə balansı Plan: 1. Tədiyyə balansı anlayışı 2. Tədiyyə balansının strukturu 3. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları 4. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları, 1;2; 3]	2		2	
4.	Mövzu: Valyuta siyasəti və valyuta kursları Plan: 1. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi 2. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti 3. Beynəlxalq likvidlik 4. Valyuta məhdudiyyətləri 5. Valyuta siyasətinin əsas formaları 6. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri 7. Nominal valyuta kursları 8. Real valyuta kursları 9. Valyuta kursuna təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları 1;2;3]	2			

5.	Mövzu: Valyuta siyasəti və valyuta kursları Plan: 1. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi 2. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti 3. Beynəlxalq likvidlik 4. Valyuta məhdudiyyətləri 5. Valyuta siyasətinin əsas formaları 6. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri 7. Nominal valyuta kursları 8. Real valyuta kursları 9. Valyuta kursuna təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları 1,2,3]	2		2	
6.	Mövzu: Beynəlxalq maliyyə bazarları və valyuta bazarları Plan: 1. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri 2. Maliyyə bazarları və onların növləri 3. Beynəlxalq maliyyə bazarlarının strukturu 4. Maliyyə bazarının iştirakçıları və ya subyektləri 5. Beynəlxalq pul bazarları 6. Beynəlxalq kapital bazarları 7. Valyuta bazarının mahiyyəti 8. Valyuta bazarının funksiyaları və xüsusiyyətləri 9. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və xarakteristikası 10. Valyuta bazarlarında əməliyyat növləri və digər bazarlardan fərqləri 11. Beynəlxalq kredit və maliyyə bazarları. Avrobazar 12. Beynəlxalq valyuta - kredit əməliyyatlarında informasiya texnologiyaları (SWIFT, WESTERN UNION) Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 3]	2		2	
7.	Mövzu: Beynəlxalq kredit münasibətləri və regional maliyyə təşkilatları Plan: 1. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri 2. Beynəlxalq kredit iqtisadi kateqoriya kimi 3. Beynəlxalq kreditin formaları 4. Lizing, faktoring və forfeyting beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi 5. Beynəlxalq kreditin şərtləri 6. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi 7. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsəd və funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1;3;5;7]	2		2	
8	Beynəlxalq kredit münasibətləri və regional maliyyə təşkilatları Plan: 1. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri 2. Beynəlxalq kredit iqtisadi kateqoriya kimi 3. Beynəlxalq kreditin formaları 4. Lizing, faktoring və forfeyting beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi 5. Beynəlxalq kreditin şərtləri 6. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi 7. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsəd və funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1;3;5;7]	1			

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Fənnin tədrisi prosesində tələbələr Beynəlxalq valyuta sistemi və onun mexanizmləri, Tədiyyə balansı və valyuta sisteminin stukturu, valyuta kurs sistemləri, beynəlxalq maliyyə bazarları və onun müxtəlif bazalarının stukturu, iştirakçıları və subyektləri, Beynəlxalq kredit münasibətləri və valyuta münasibətlərini öyrənmək və beynəlxalq valyuta-kredit münasibətlərində pul köçürmələri sistemini qavramaq və paralel olaraq tələbələrə tələb olunurki mövzular ilə əlaqədar yanaşmaları izləsinlər.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Fənni öyrənməklə tələbələr beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolunu dərk edərək beynəlxalq likvidlik, valyuta məhdudiyyətləri, valyuta siyasətinin əsas formaları, sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri, nominal valyuta kursları, real valyuta kursları ilə bağlı biliklər əldə edir, valyuta kursuna təsir edən amilləri öyrənir, beynəlxalq və regional maliyyə təşkilatları, onların əməliyyatları ilə bağlı bilikləri öyrənirlər.

Fənni öyrənməklə tələbələr:

- valyuta münasibətləri ilə bağlı problemləri təhlil etməyi bacarır;
- Valyuta siyasətinin həyata keçirilməsində informasiyanın toplanmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Tədiyyə balansının strukturunun qurulmasını bacarır;

- Valyuta kursuna təsir edən amilləri təhlil etməyi bacarır;
- Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə qarşılıqlı əlaqələri təhlil etməyi bacarır;
- Beynəlxalq hesablaşmaların formaları ilə işləməyi bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları:

1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı
2. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu
3. Beynəlxalq Valyuta Fondu
4. Tədiyyə balansı anlayışı
5. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər
6. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi
7. Valyuta kursuna təsir edən amillər
8. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
9. Valyuta bazarının mahiyyəti
10. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı
2. Valyuta sistemlərinin təkamülü
3. Genuya və Bretton Vuds valyuta sistemi
4. Yamayka valyuta sistemi və valyuta münasibətləri
5. Avropa valyuta sisteminin yaranması və valyuta ittifaqı
6. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu
7. Dünya Bankı Qrupu
8. Beynəlxalq Valyuta Fondu
9. Tədiyyə balansı anlayışı
10. Tədiyyə balansının strukturu
11. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları
12. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər
13. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi
14. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti
15. Beynəlxalq likvidlik
16. Valyuta məhdudiyyətləri
17. Valyuta siyasətinin əsas formaları
18. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri
19. Nominal valyuta kursları
20. Real valyuta kursları
21. Valyuta kursuna təsir edən amillər
22. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
23. Maliyyə bazarları və onların növləri
24. Beynəlxalq maliyyə bazarlarının strukturu
25. Maliyyə bazarının iştirakçıları və ya subyektləri
26. Beynəlxalq pul bazarları
27. Beynəlxalq kapital bazarları
28. Valyuta bazarının mahiyyəti
29. Valyuta bazarının funksiyaları və xüsusiyyətləri
30. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və xarakteristikası
31. Valyuta bazarlarında əməliyyat növləri və digər bazarlardan fərqləri
32. Beynəlxalq kredit və maliyyə bazarları. Avrobazar
33. Beynəlxalq valyuta - kredit əməliyyatlarında informasiya texnologiyaları (SWIFT, WESTERN UNION)
34. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri
35. Beynəlxalq kredit - iqtisadi kateqoriya kimi
36. Beynəlxalq kreditin formaları
37. Lizing, faktoring və forfeyting - beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi
38. Beynəlxalq kreditin şərtləri
39. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi
40. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsədi, funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 30 may 2025-ci il (14 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

iqt.e.n., dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

iqt.e.n., dos. Gülbəniz Əliyeva

Dərsən Əli deyir